

Akdeniz Kelerleri: Alt Bölgesel Eylem Planı (SubRAP)

CAB 24 (Kuzey Doğu Akdeniz)

Emre Fakioglu¹, Rebecca L. Gillham², Ali R. Hood², Hakan Kabasakal¹, Ayşe Oruç¹, Ayaka A. Öztürk³, Aylin Ulman⁴

¹WWF-Türkiye ²Shark Trust ³TÜDAV/İstanbul Üniversitesi ⁴Mersea Marine Consulting

GİRİŞ

Akdeniz, kelergiller ailesinden kritik tehlike altında olan ve dağılım alanları örtüşen üç türe ev sahipliği yapıyor:

- *Squatina aculeata* **Sawback Angelshark (İNG), Çivili Keler (TR)**
- *Squatina oculata* **Smoothback Angelshark (İNG), Benekli Keler (TR)**
- *Squatina squatina* **Angelshark (İNG), Keler (TR)**

Akdeniz Kelerleri: Bölgesel Eylem Planı (Gordon ve ark., 2019), bu esrarengiz türlerin popülasyonlarını yeniden güçlendirmeye yardımcı olacak bir yol haritası ortaya koymaktadır. Plan, paydaşları tehdit altındaki bu üç türün karşılaştığı zorlukları ele almak için birlikte çalışmaya davet eden bir mesaj görevi görür.

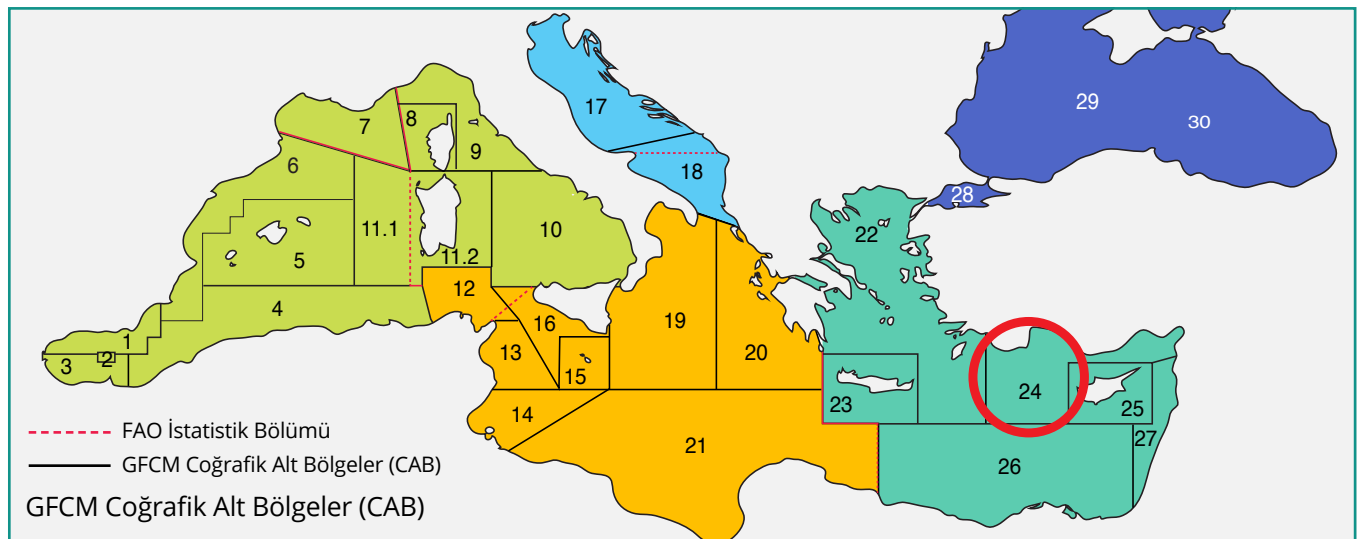
20'den fazla ülkenin ve bölgenin kıyısı bulunduğu Akdeniz'in karmaşık doğası gereği, kelerleri koruma kapasitesi oluşturmak için işbirliğine daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Alt bölgesel eylem planları (SubRAP), öncelikli bölgelere özel yaklaşımlar benimsemenin yolunu açarak, hükümetler ve endüstri de dahil olmak üzere bölgesel paydaşlar dahil edilerek atılacak adımların daha eşgüdümlü olmasını sağlamak için tasarlanmıştır.

Daha fazla ayrıntı için [Akdeniz Kelerleri: Bölgesel Eylem Planına](#) başvurulmalıdır.

ALT BÖLGELERİN ÖNEMİ

[Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu](#) (GFCM) tarafından belirlenen 24 nolu [Coğrafi Alt Bölge](#) (CAB), Kelergillerin (*Squatina*) Akdeniz'de yaşadığı bilinen üç türünün mevcut durumu göz önüne alınarak, bu türler için öncelikli bölge olarak tanımlanmıştır. Söz konusu türlerin avlanmasını yasaklayan düzenlemelere rağmen, her üç türün de avlandığı tespit edilmiştir.

Alt bölgesel eylem planının hazırlanmasında görev alan başlıca ortaklar [Mersea Marine Consulting](#), [Shark Trust](#), [Türk Deniz Araştırmaları Vakfı \(TUDAV\)](#) ve [WWF-Türkiye](#)'dir.

FAO (2018). Akdeniz ve Karadeniz'de Balıkçılığın Durumu. Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu.

MEVCUT BÖLGESEL PROJELER VE GİRİŞİMLER

24 nolu coğrafi alt bölgede bu süreçte devreye girmesi planlanan birkaç önemli proje halihazırda başlamıştır. Bunlar:

Akdeniz'de çeşitli hassas türlerin hedef dışı avlanmalarının anlaşılması ve azaltma denemesi - bir işbirliği yaklaşımı (BirdLife International koordinasyonu altında. Doğrudan ortaklar: SPA/RAC, GFCM, ACCOBAMS, MEDASSET, IUCN-Med, WWF MMI. Dolaylı ortaklar: GREPOM, AAO/BirdLife Tunus, DEKAMER, Doğa Derneği/ BirdLife Türkiye, WWF-Türkiye, TÜDAV, WWF Kuzey Afrika, LIPU ve WWF İtalya). Hedef dışı avcılığı mercek altına alan bu proje, balıkçılık faaliyetlerinin deniz memelileri, deniz kuşları, deniz kaplumbağaları ve kıkırdaklı balıklar üzerindeki etkisini azaltmak için önlemleri tanımlamayı ve denemeyi amaçlamaktadır.

Akdeniz'deki öncelikli alanlarda balıkçılık faaliyetlerinden etkilenen hassas türler (deniz memelileri, deniz kuşları, deniz kaplumbağaları ve kıkırdaklılar) hakkında veri üretimi amaçlı destek mekanizması (MAVA Türler Hakkında Bilgi Programı kapsamında SPA/RAC desteğiyle WWF- Türkiye tarafından uygulanmaktadır). Bu proje, Kuzey Doğu Akdeniz'de balıkçılık faaliyetlerinin en yoğun olduğu bölgelerde kıkırdaklı balıklar ve küçük ölçekli balıklar arasındaki etkileşimi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Veri toplama faaliyeti üç ana hedefe odaklanır: i) teknede gözlemler yaparak küçük ölçekli balıklar tarafından tesadüfi yakalanan hassas türlerin oranını tahmin etmek; ii) PSAT markalama yöntemini kullanarak kıkırdaklı balıkların hareketleriyle ilişkili davranışlarını anlamak ve tanımlamak; iii) Taşınabilir GPS cihazları ve basılı haritalar kullanarak balıkçılık faaliyetleri ve izlenen türlerin çakıştığı alanları haritalamak.

Türk Sularındaki Köpekbalığı Türlerinin Güncellenmesi (İhtiyoloji Araştırmaları Topluluğu [IRS]). Bu proje, Türk sularında görülen kıkırdaklı balıkların durumu hakkında güncel bilgileri sağlamayı amaçlamaktadır. Saha araştırmaları, müzelerde bulunan örnekler, literatür ve medya araştırmaları ile geçmişe yönelik ve güncel veriler elde edilir.

TÜR YÖNETİMİ

Kelergillerin (*Squatina*) Akdeniz'de yaşayan bu üç türü, GFCM'e taraf 24 ülke tarafından kabul edilen ve 36/2012/3 sayılı öneride değişiklik yapan 42/2018/2 sayılı bağlayıcı GFCM önerisi kapsamında listelenmiştir. Söz konusu öneri, Barselona Sözleşmesi Ek II'de listelenen 24 kıkırdaklı türün avlanmasını ve satışını yasaklamaktadır.

1971'de yürürlüğe giren 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, Türkiye'de balıkçılığı düzenleyen başlıca yasal araçtır. 2018 yılında, 2018/19 sayılı Tebliğ ile Akdeniz'de görülen her üç *Squatina* türünün de hedeflenerek avlanmalarını ve alıkonulmalarını yasaklayan Avlanması Yasak Türler Listesi'nin (2016/35 sayılı Tebliğ) 5. maddesi güncellendi. Bu mevzuat Türkiye'deki küçük ölçekli balıkçılık faaliyetleri için de geçerlidir.

Kelergiller açısından önem taşıması muhtemel diğer ulusal balıkçılık düzenlemeleri şunlardır:

- 5/1 Numaralı Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/20)
 - Anamur Burnu ile Eşen Çayı arasında kalan Türk karasularında 1 Nisan-31 Ekim tarihleri arasında köpekbalığı avcılığı yasaktır.
 - Tebliğ, ticari amaçlı su ürünleri hakkında yükümlülükleri, kısıtlamaları ve alan bazlı ve av aracı bazlı yasakları düzenler.

EN SON GÖZLEMLER VE İHLALLER

Akdeniz'de yaşayan her üç türün son dönemde Türk sularında görüldüğü belgelenmiştir (Kabasakal, 2019, 2020; Ulman, kişisel iletişim; Yağlıoğlu ve ark. 2015), *S. aculeata* en son Nisan 2021'de Fethiye'de, *S. oculata* en son Ekim 2020'de Fethiye'de ve *S. squatina* en son 2009'da İskenderun'da görülmüştür.

Bu gözlemlerin çoğu, türün hedef dışı avlanması sonucu gerçekleşmiştir. Birçok balıkçı tesadüfi yakalanan kelerleri serbest bıraktıklarını belirtirken, balık pazarlarında yapılan incelemeler mevcut düzenlemelere uyulmadığını göstermektedir.

▲ *Squatina aculeata*, Fethiye, Türkiye
© Aylin Ulman

◀ *Squatina oculata*, Fethiye, Türkiye
© Aylin Ulman

Herhangi bir keler türü görüldüğünde,
www.anglesharknetwork.com/#map adresindeki
Keler Gözlem Haritasından raporlanabilir.

▲ *Squatina aculeata* from Samandag, Türkiye
© Emre Fakioglu

TEHDİTLER

Kuzey Doğu Akdeniz'i tehdit eden en önemli sorunlar Akdeniz'in geneli için de büyük ölçüde geçerlidir. Bu sorunlar arasında, küçük ölçekli ve endüstriyel balıkçılıkta karaya çıkarılan avlarda tür tanımlamaları ve tanımlı türe özgü av miktarı verilerinin bulunmamasına ilişkin sıkıntılar; yasadışı, kayıt dışı ve kural dışı (YKK) balıkçılık; küçük ölçekli ve endüstriyel balıkçılık faaliyetlerinde kullanılan farklı av araçlarının türler üzerindeki etkisi ve amatör balıkçılığın olası etkileri yer alıyor.

Kelerlerin yaşam alanı tercihleri ve balıkçılık yanı sıra diğer insan faaliyetlerinin bu balıklar üzerindeki etkisi hakkında çok az şey bilinse de, yaşam alanlarının bozulması, deniz tabanının biçim ve yapısındaki değişiklikler, keler popülasyonlarının genetik açıdan çeşitliliğinin düşük olması ve küçük gruplar halinde dağılım göstermeleri de öncelikli tehditler arasındadır.

Hayalet ağlar, istilacı türler, petrol kirliliği ve plastik kirliliği bu bölgedeki kelerler için ikincil tehdit unsurları olarak kabul edilmektedir. Bu tehditlerin boyutunu belirlemek için daha fazla araştırma yapılması gerekir.

KISITLAMALAR

Denizde, limanlarda ve balık pazarlarında balıkçılık mevzuatının uygulanmasından ve izlenmesinden sorumlu yetkililerin yeterli kaynak ve kapasiteye sahip olmaması, yönetim tedbirlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını engellemiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü, Türkiye'deki limanların ve balık pazarlarının izlenmesinden sorumludur, ancak kaynakları ve personeli yetersizdir. Sahil Güvenlik Kanunu ve Su Ürünleri Kanunu uyarınca, herhangi bir ihbar üzerine denizde balıkçı teknelerinin denetimini yapmaktan Sahil Güvenlik Komutanlığı sorumludur, ancak bu denetimler nadiren gerçekleştirilmektedir.

24 nolu CAB'de bulunan Meis Adası'nı çevreleyen karasuları konusunda devam eden anlaşmazlık, bu bölgedeki tür popülasyonlarını, deniz habitatlarını ve balıkçılık faaliyetlerini izleme ve yönetme çabalarını zorlaştırmaktadır.

EYLEMLER

Bu alt bölgesel eylem planı, yukarıda belirtilen ana proje ortakları tarafından bir çalışma belgesi haline de getirilmiştir. Çalışma belgesinde, 24 nolu CAB'de faaliyet gösteren ilgili kurumlar tarafından yerine getirilmek üzere eylemler belirlenmiş, eylemlerin takvimi (kısa, orta, uzun vadeli) ve maliyetleri (€, €, €, €€€) de tespit edilmiştir. Yazarlar, halihazırda benzer projelerin ve girişimlerin yürütüldüğü yerlerde, ilgili eylemin mevcut projelerle işbirliği içinde gerçekleştirilmesi niyetindedir.

Tehdit: Bir türün bireylerinin sayısında önemli bir azalmaya veya türün görüldüğü coğrafi bölgenin önemli ölçüde daralmasına neden olan etkidir.

Öncelikli tehdit – Şu anda Türkiye'de kelerleri etkilediği tespit edilen başlıca tehditler.

İkincil tehdit – Şu anda Türkiye'de kelerleri etkileme olasılığı bulunan tehditlerdir. Bunları değerlendirmek ve önceliklendirmek için daha fazla veriye ihtiyaç vardır.

Kısıtlamalar – Tehditlerin güçlenmesine veya birleşmesine neden olan etkenler. (Örneğin, siyasi irade ve kaynak eksikliği nedeniyle kolluk kuvvetleri seferber edilemez ve sonucunda aşırı avlanma sorunu yaşanabilir).

Amaç – Türleri korumak için nerede ne yapılması gerektiğinin operasyonel ifadelerle tanımlanması.

Hedef – Vizyon ve amaçlara ulaşmak için genellikle bir dizi tehdit ve kısıtlamayla ilgili benimsenmesi gereken yaklaşımın bir özeti.

Ana tehdit kategorileri, her kategorinin altında özetlenen ikinci düzey tehditlerle tanımlanmıştır. Burada Kuzey Dogu Akdeniz için öncelikli ve ikincil tehditler vurgulanmıştır.

Tablo Akdeniz Keler: Bölgesel Aksiyon Planı Şekli 6'dan uyarlanmıştır.

TEHDİT KATEGORİLERİ							
1 Tarım ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği	2 Biyolojik Kaynak Kullanımı	3 İklim Değişikliği ve Aşırı Hava Olayları	4 İnsan Müdahaleleri ve İnsanların Neden Olduğu Rahatsızlık	5 İstilacı Türler ve Diğer Sorunlu Türler, Genler ve Hastalıklar	6 Kirlilik	7 Konut ve Ticari Gelişimler	8 Ulaşım ve Hizmet Koridorları
1.1 Yetiştirme kafesleri (hormonlar, gıda vb.)	2.1 Yasadışı, Kural Dışı ve Kayıt Dışı Balıkçılık (YKK)	3. Değişen Su Sıcaklığı	4.1 Habitatın kaybı	5.1 Patojenler	6.1 Su kirliliği/sızıntılar	7.1 Kıyılarda yapılaşma ve altyapı artışı	8.1 Boru hatları ve elektrik kabloları
	2.2 Küçük ölçekli ve endüstriyel balıkçılık: sadece hedeflenen türlerin karaya çıkarılmaması ve tür tanımlamadı yaşanan sıkıntılar		4.2 Deniz tabanı biçim ve yapısının bozulması	5.2 Düşük gen çeşitliliği (genetik darboğazlar/popülasyon parçalanması) fragmentation)	6.2 Mikro/makro plastikler	7.2 Yenilenebilir enerji (örneğin açık deniz rüzgar santralleri, su altı türbinleri, dalga enerjisi santralleri)	8.2 Deniz taşımacılığının neden olduğu tahribat (örneğin fiziksel tahribat, güdücü kirliliği)
	2.3 Küçük ölçekli ve endüstriyel balıkçılık: farklı av araçlarının etkisi		4.3 Yaşam alanlarına tekne çapalarının verdiği hasar	5.3 İstilacı türler	6.3 Atık su	7.3 Madencilik sektörleri (ör: agregalar, mineraller, deniz dibi tarama)	
	2.4 Geçim/gıda güvenliği		4.4 Eğlence amaçlı su sporları		6.4 Petrol sızıntıları		
	2.5 Amatör balıkçılık ve hobi balıkçılığı (ör: olta, kıydan kemiş olta, zıpkın)		4.5 Artan turist sayısı		6.5 Ötrofikasyon		
	2.6 Hayalet ağlar		4.6 Fiziksel rahatsızlık				
	2.7 Gıda ağının değişimi (avcı türlerin aşırı avlanması)		4.7 Dalgıçların neden olduğu rahatsızlık				
			4.8 Sahil kullanıcılarının etkisi / kıyıda doğum-gelişim alanlarında yapılan faaliyetler				

ÖNCELİKLİ TEHDİT

İKİNCİL TEHDİT

ŞU AN DA TEHDİT DEĞİL

BALIKÇILIK

AMAÇ 1: DOĞU AKDENİZ'İN KUZEYİNDE BALIKÇILIĞA DAYALI KELER ÖLÜM ORANINI EN AZA İNDİRMEK

2018 yılı itibariyle Türk filosu; dip trolleri, parakete tekneleri ve muhtelif tekneler de dahil olmak üzere, hem denizde hem de iç sularda faaliyet gösteren 18.008 tekneden oluşmaktadır (Gordon ve ark., 2020). 2019 yılında 24 nolu GFCM CAB bünyesinde faaliyet gösteren Türk filosu, hem sabit hem de hareketli av araçları (galsama ağları, fanyalı ağlar, gırgır ağları, dip trolleri, paraketalar, çevirme ağları) kullanan 1.705 tekneden oluşuyordu.

Türkiye'de yürürlükte olan yönetmeliklere göre, Akdeniz'de bulunan üç keler türünün de yakalanması, alıkonması, karaya çıkarılması veya ticaretinin yapılması yasaktır ve bu yasadışı fiili gerçekleştirenler para cezasına çarptırılabilir. Akdeniz'de balıkçılık faaliyetlerine yönelik mevcut mevzuat ve koruma çabalarına rağmen, balıkçılık yönetimi etkili değildir ve yasalar tam olarak uygulanmamaktadır. Türk sularında süregelen aşırı avlanma ve yasa dışı, kural dışı ve kayıt dışı (YKK) balıkçılık nedeniyle son yıllarda balık stoklarında azalma görülmüştür.

Türkiye'de köpekbalığı eti çok az tüketilmekte, esasen ihracat amacıyla işlenmektedir (Gordon ve ark. 2020). 2018 yılında Akdeniz'deki üç keler türünün de Türkiye'de Avlanması Yasak Türler listesine eklenmesinden önce, 2005-2017 yılları arasında yakalanana keler sayısı hızla düşmüştü. Türkiye'de kıkırdaklı türler "köpekbalığı" ve "vatoz" gibi toplu kategoriler halinde karaya çıkarılmakta ve kelerlere ilişkin veriler her üç türü de kapsayacak şekilde birleştirilmektedir. Bu nedenle Türk sularındaki kıkırdaklı balıkların çeşitliliği ve bolluğu hakkında doğru bir izlenim elde edilememektedir.

AMAÇ 1 Kuzey Doğu Akdeniz'de balıkçılığa dayalı keler ölüm oranını en aza indirmek	
Hedef 1.1	Amatör balıkçılık da dahil olmak üzere, ilgili balıkçılık faaliyetlerine ilişkin kıyı şeridinin tüm bölümlerinde yürütülen raporlama ve izleme çalışmalarını, her üç keler türü için de iyileştirmek.
Hedef 1.2	Keler balıklarının tüm balıkçılık tiplerinde tesadüfi avlanmasını mümkün olduğunca azaltmak.
Hedef 1.3	Balıkçılara yönelik bilgilendirme ve eğitimlerle, yakalanan balıkların teknede tutulmasını azaltmak ve denize bırakıldıktan sonraki hayatta kalma oranlarını yükseltmek
Hedef 1.4	Denizlerde yürütülen amatör balıkçılık faaliyetleri ile keler balıkları arasındaki etkileşimin kapsamını tespit etmek ve en aza indirmek

Eylem No	Eylemler (Akdeniz Bölgesel Eylem Planından uyarlanmıştır)	Kim tarafından
1.1.1	Türe özgü raporlamanın iyileştirilmesi için, her üç keler türünü ve benzer türleri (örneğin kemane) içeren tür tanımlama materyallerini tercüme etmek.	STK'lar
1.1.2	Veri kaydı için GFCM tavsiyelerine uygun raporlama prosedürlerine ilişkin rehber kitapçıklarını / broşürlerini tercüme etmek ve söz konusu kitapçıkların / broşürlerin endüstri tarafından erişilebilir olmasını sağlamak.	STK'lar, GFCM, hükümetler, balıkçılık endüstrisi
1.1.3	Amatör olta balıkçılarının gözlemlerini bildirmesini teşvik etmek için, Keler Koruma Ağı'nın (ASCN) Keler Gözlem Haritası'nı sosyal medya üzerinden geniş kitlelere duyurmak.	ASCN, STK'lar
1.1.4	Keler balıklarına ilişkin kayıtların konsolide edilmesini sağlamak için bölgesel gözlemci programları ile işbirliği yapmak.	RAC/SPA, STK'lar, ASCN
1.1.5	Mevcut GFCM ve ulusal raporlama prosedürlerine uymak.	Balıkçılık endüstrisi, hükümetler
1.2.1	Balıkçılık yönetimine ilişkin tedbir alanlara bilgi sağlamak üzere tesadüfi av verilerini konsolide etmek (Akdeniz'de Hedef Dışı Avcılık Projesi (Med Bycatch) gibi programlarla bağlantı kurmak).	GFCM, STK'lar
1.2.2	Atılması gereken adımların belirlenmesi için av aracına göre hedef dışı av ve tesadüfi av seviyesini tespit etmek.	Hükümetler, balıkçılık endüstrisi, STK'lar
1.2.3	Kelerlerin hedef dışı avlandığı sıcak noktaları (zamana ve alana göre) haritalamak.	STK'lar, ASCN, araştırmacılar
	Konsolide edilmiş verilere dayanarak, alana/zamana göre yönetim planlaması yapmak ve av aracı kısıtlamaları getirmek.	Hükümetler, ASCN, STK'lar, GFCM
1.2.4	Akdeniz'de kelerlerin denize bırakıldıktan sonra hayatta kalma oranlarını iyileştirmek üzere, balıkçılar için uygulama rehberleri geliştirmek (mevcut rehberleri esas alarak).	ASCN
1.3.1	Tanımlama rehberlerini (bkz. Eylem 1.1.1) ve uygulama kılavuzlarını (bkz. eylem 1.3.1) balıkçılık endüstrisi mensuplarına, amatör balıkçılara, icra organlarına, balık pazarlarına, devlet kurumlarına dağıtmak.	STK'lar, GFCM, hükümetler
1.3.2	Balıkçıları kelerlerin koruma statüsü, av yasağı statüleri ve tesadüfi yakalanmaları halinde hangi iyi uygulamaların takip edilmesi gerektiği hakkında bilgilendirmek için eğitim programları geliştirmek.	Hükümetler, STK'lar
1.3.3	Uygun adımların atılması için keler balıklarının güvertede tutulma sebeplerini tespit etmek.	STK'lar, ASCN
1.3.4	GFCM amatör balıkçılık el kitabını esas alarak, Akdeniz'deki amatör balıkçılık faaliyetinin seviyesini ölçmek.	GFCM, hükümetler
1.4.1	Lisans sistemlerinin her alt bölgede yürürlükte olup olmadığı ve hangi gerekliliklerin şart koşulduğu hakkında bilgi toplamak	STK'lar, ASCN
1.4.2	Amatör balıkçıların kelerlerle ne sıklıkta karşılaştıklarını belirlemek (güncel ve geçmişe dönük kayıtlardan).	GFCM, STK'lar, ASCN
1.4.3	Mevcut amatör balıkçılık rehberlerini kullanarak, amatör balıkçılıkta Akdeniz'deki üç <i>Squatina</i> türüne özel en iyi uygulamalar rehberi oluşturmak.	STK'lar, ASCN
1.4.4	Her bölgede, rehberlerin dağıtılabileceği amatör olta balıkçılığı kulüplerini/mağazalarını tanımlamak.	STK'lar, ASCN
1.4.5	Identify angling clubs/shops in each region where guidelines can be distributed.	STK'lar, ASCN
1.4.6	Amatör balıkçıların veri toplamaya katılımını teşvik etmek.	STK'lar, ASCN

HABİTATLAR VE BALIKÇILIK DIŞI İNSAN ETKİLERİ

AMAÇ 2: KELER YAŞAM ALANLARINI TANIMLAMAK VE KORUMAK

Kuzey Doğu Akdeniz bölgesinde deniz tabanı habitatı büyük ölçüde bilinmemektedir. 24 nolu CAB dahilinde kelerlerin mekânsal dağılımı, habitat kullanımı ve popülasyon yapısına ilişkin temel verilerin elde edilmesi gereklidir. *Posidonia* deniz çayırları Türkiye kıyı şeridi boyunca görülür ancak doğru bir mekânsal planlama yapabilmek için gereken verileri elde etmek üzere daha fazla haritalama yapılmalıdır (Akcali ve ark. 2019). 24 nolu CAB dahilindeki *Posidonia* çayırları koruma altındadır.

Türkiye karasularında (Karadeniz hariç) 13 kulaçtan (24 metre) daha az derinlikteki sularda gırgır avcılığı yasaktır. Kuzey Doğu Akdeniz'de/Akdeniz'in Türk karasularında 15 Nisan-15 Eylül tarihleri arasında da gırgır avcılığı yasaklanmıştır. 24 nolu CAB'de ticari su ürünleri avcılığına getirilen alan bazlı kısıtlamalar keler popülasyonları ve habitatları için önem teşkil edebilir.

24 nolu CAB'de bulunan Meis Adası'nı çevreleyen karasuları konusunda devam eden anlaşmazlık, tür popülasyonlarını ve deniz habitatlarını izleme ve koruma önlemlerini uygulama çabalarını daha da zorlaştırmaktadır.

AMAÇ 2 Keler yaşam alanlarını belirlemek ve korumak

Hedef 2.1	Keler dağılımının daha iyi anlaşılması.
Hedef 2.2	Balıkçılık dışı faaliyetlerin bölgedeki kelerler üzerindeki etkisini daha iyi anlamak.
Hedef 2.3	Başta Kritik Keler Habitatları (KKH) olmak üzere, kelerlerin yaşam alanlarını tanımlamak.
Hedef 2.4	Keler yaşam alanlarını, denizlere ilişkin mekansal planlamalara ve kıyı gelişim projelerine yansıtma.

Kritik Keler Alanları - Kelerlerin korunması için gerekli olan temel özellikleri içeren belirli coğrafi alan. Bu, türün canlandırılması veya korunması için gerekli olan ancak o an için türler tarafından kullanılmayan, örneğin, yavrulama, çiftleşme, toplanma ve beslenme alanları gibi bir alan da olabilir.

Eylem No	Eylemler (Akdeniz Bölgesel Eylem Planından)	Kim tarafından
2.1.1	Halkı keler gözlemlerini balıkçılık verilerini tamamlayacak şekilde ASCN Keler Gözlem Haritasına bildirim yapmaya teşvik etmek için bu üç türün bilinirliğini artırmak.	ASCN, STK'lar
2.1.2	Akdeniz genelinde yürütülen bilimsel araştırmalarla bağlantı kurmak ve bu bölgesel eylem planı ile etkileşimlerini arttırmak (örneğin, veri sağlama, değerlendirmeler vb. yoluyla).	ASCN, STK'lar, araştırmacılar
2.1.3	Dağılımla ilgili mekânsal verileri geliştirmek için balıkçılık verilerini ve diğer raporlama yöntemlerini kullanmak.	ASCN, GFCM, hükümetler, balıkçılık endüstrisi
2.2.1	Keler varlığına ilişkin belirtilere (ör: keler yatakları) karşı tetikte olmaları için Akdeniz'deki dalış kulüpleri ile işbirliği yapmak	STK'lar, ASCN
2.2.2	Popüler kumsalları ve dalış sahalarını tanımlayıp haritalamak ve gözlem verileriyle karşılaştırmak.	Araştırmacılar, STK'lar, ASCN, endüstri
2.2.3	Kritik keler habitatlarının yakınlarındaki turizm faaliyetlerinin etkisini araştırmak	Araştırmacılar, STK'lar, ASCN
2.2.4	Gürültünün kelerleri etkileyip etkilemediğini ve gürültünün azaltılmasının yolları olup olmadığını araştırmak.	Araştırmacılar, ASCN
2.2.5	Yüksek kirlilik seviyelerine sahip alanların (plastik, tarım vb.) kelerler için önemli alanlarla örtüşüp örtüşmediğini tespit etmek.	Araştırmacılar
2.3.1	Kelerlerin daha önce görüldüğü yaşam alanlarına dayanarak potansiyel kritik yaşam alanlarının genel özelliklerini belirlemek.	Araştırmacılar
2.3.2	Eylem 2.3.1'e dayanarak, potansiyel kritik yaşam alanlarını tahmin etmek için modelleri incelemek.	Araştırmacılar
2.3.3	Potansiyel kritik yaşam alanlarını tanımlamak için SPA/RAC habitat haritalama programlarıyla etkileşimi artırmak.	STK'lar, RAC/SPA, hükümetler, ASCN
2.3.4	Tehditlerin alanda dağılımını ve mevcut koruma önlemlerini değerlendirmek (örneğin Deniz Koruma Alanları, Natura 2000).	Araştırmacılar
2.3.5	Korunmayan/yeterince korunmayan kilit habitatları tanımlamak ve bu alanların daha iyi yönetimi için önerilerde bulunmak (paydaşların katılımı ile).	Araştırmacılar
2.3.6	Kritik habitatları korumayı ve iyileştirmeyi hedefleyen faaliyetler belirlemek ve yönetim planları geliştirmek.	Hükümetler
2.4.1	Kıyılarda yer alan kritik habitatların yakınlarındaki yapılaşma projelerinden önce Çevresel Etki Değerlendirme sürecine katılmak.	Hükümetler, daha geniş endüstri paydaşları, STK'lar
2.4.2	Kritik habitatlara yakın yapılaşmaları izlemek ve mümkün olan yerlerde etkileri en aza indirmek	Hükümetler, daha geniş endüstri paydaşları, STK'lar
2.4.3	Her bir alt bölgeye göre alanda/zamanda hangi yönetim önlemlerinin en uygun olacağını belirlemek	GFCM, hükümetler
2.4.4	Kritik habitatların sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesini, önemli habitat özelliklerinin korunmasını, devam ettirilmesini veya yeniden oluşturulmasını ve kelerler üzerindeki etkilerin kabul edilebilir seviyelerde tutulmasını sağlamak için kritik habitatları Deniz Koruma Alanı süreçlerine ve çevresel etki değerlendirmelerine dahil etmek.	Hükümetler
2.4.5*	Bilimle ilgilenen vatandaşları (yurttaş bilimci) kelerleri izlemeye ve gözlemlerini raporlamaya teşvik etmek.	STK'lar

* Bu alt bölge için yeni eylem

MEVZUAT VE YÖNETMELİKLER

AMAÇ 3: KELERLERE İLİŞKİN ULUSAL MEVZUATI HAZIRLAMAK, YÜRÜRLÜĞE KOYMAK VE UYGULAMAK

GFCM yönetmeliği Türk mevzuatına henüz tam olarak aktarılmamıştır. Ancak 2018 yılında Akdeniz’de bulunan üç *Squatina* türü de, 2016/35 sayılı Tebliğ’in güncellenmiş 5. maddesinde yer alan Türkiye’de Avlanması Yasak Türler listesine alınmıştır. Bu durumda, söz konusu üç tür avlanamaz veya alıkonamaz. Ulusal mevzuatın sağladığı korumaya rağmen, kelerler hâlâ tesadüfi olarak yakalanmaktadır.

Sorumlu kurumlardaki kapasite ve kaynak eksikliği nedeniyle balıkçılık yönetimi ve düzenlemelerin uygulanması etkili değildir. Uzun kıyı şeridi, balıkçılık faaliyetlerinin izlenmesini daha da güçleştirmektedir. Buna ek olarak, birçok balıkçı korunan türlerle ilgili mevzuattan ve koruma önlemlerinden habersizdir.

TEMEL AMAÇ

Kelerler için ulusal mevzuatı hazırlamak, yürürlüğe koymak ve uygulamak

Hedef 3.1	Kelerleri bölgesel ve ulusal yönetim önlemleri ile korumak.
Hedef 3.2	Yönetim önlemlerinin kanunen ve uygulamada hayata geçirilmesini sağlamak
Hedef 3.3	Balıkçılık dışı faaliyetlerin yanı sıra balıkçılık faaliyetlerinin alanda ve/veya zamanda uygun yönetimi ile kritik habitatları korumak (Amaç 2’ye uygun olarak).

Action No.	Actions (adapted from MedRAP)	By who
3.1.1	Ulusal mevzuatı gözden geçirerek, GFCM kapsamında olanlar da dahil olmak üzere ilgili uluslararası ve bölgesel yükümlülüklerin uygulanmasındaki boşlukları belirlemek.	Hükümetler, GFCM, ASCN
3.1.2	42/2018/2 sayılı GFCM önerisini, henüz yapılmadıysa ulusal mevzuata aktarmak.	Hükümetler
3.1.3**	<i>CMS Ek I & II ve CMS kapsamındaki Köpekbalıkları Mutabakat Zaptı Ek I kapsamındaki yükümlülükleri yerine getirmek.</i>	<i>Eylem şu anda ilgili değil</i>
3.1.4	Mevcut mevzuata/politikalara/yönetmeliklere uyumu arttırmak için hükümetler/CMS kapsamındaki devletler ve sektör ile etkileşimde bulunmak	STK'lar, ASCN
3.1.5	Rekreasyonel amaçlı balıkçılık faaliyetlerinin ve bunlardan kaynaklanabilecek rahatsızlıkların etkilerine karşı önleyici tedbirlerin, henüz yapılmadıysa, yasal düzenlemelerde hükme bağlanmasını sağlamak.	STK'lar, hükümetler
3.1.6*	CMS'ye taraf olmak.	Hükümetler
3.2.1	42/2018/2 sayılı GFCM önerisini ve ulusal mevzuatı uygulamak.	Hükümetler, balıkçılık endüstrisi, STK'lar
3.2.2**	<i>Akdeniz'e ve Karadeniz'e kıyısı olan tüm devletlerde CMS Ek I listesini uygulamak.</i>	<i>Eylem şu anda ilgili değil</i>
3.2.3	Daha ayrıntılı belgeler gerektiren bölgesel uyumluluk raporlama süreçlerini güçlendirmek.	Hükümetler, GFCM, STK'lar
3.2.4	Mevcut mevzuata/politikalara/yönetmeliklere uyulmayan vaka örneklerini, önemli bölgesel ve uluslararası platformlara (örneğin GFCM, SPA/RAC) taşımak.	STK'lar, ASCN
3.2.5**	<i>Bölgesel Eylem Planı (RAP) hakkındaki yorumlarını almak için CMS odak noktaları ile irtibata geçmek.</i>	<i>Eylem şu anda ilgili değil</i>
3.2.6	İlgili platformlarda (örneğin GFCM, SPA/RAC) Bölgesel Eylem Planını duyurmak.	ASCN
3.2.7	Düzenleyici yükümlülüklerin, alt bölgelerdeki kısıtlamalar dikkate alınarak balıkçı eğitimlerine yansıtılmasını sağlamak.	STK'lar, hükümetler

* Bu alt bölge için yeni eylem.

** Türkiye CMS'ye taraf olmadığı için, CMS ile ilgili eylemler değiştirilmiş veya bu eylem planından kaldırılmıştır. Türkiye'nin taraf olması halinde, bu eylemler yeniden hayata geçirilecektir.

(Bkz: www.cms.int)

KAYNAKÇA

Akçalı, B., Kaboğlu, G. and Güçlüsoy, H. (2019) A review on *Posidonia oceanica* (Linnaeus) Delile coverage along the Turkish coasts until 2019. *Journal of the Black Sea/Mediterranean Environment*, 25(1), pp.115-124.

FAO. 2018. The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries. General Fisheries Commission for the Mediterranean. FAO, Rome. 172 pp. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Gordon, C.A., Hood, A.R., Al Mabruk, S. A. A., Barker, J., Bartolı, A., Ben Abdelhamid, S., Bradai, M.N., Dulvy, N.K., Fortibuoni, T., Giovos, I., Jimenez Alvarado, D., Meyers,

E.K.M., Morey, G., Niedermuller, S., Pauly, A., Serena, F. and Vacchi, M. (2019) Mediterranean Angel Sharks: Regional Action Plan. The Shark Trust, United Kingdom. 36 pp

Gordon, C.A., Hood, A.R., Giovos, I., Naasan Aga – Spyridopoulou, R., Ozturk, A.A., Cigdem Yigin, C., Fakioglu, E., Ibrahim, D., Oruc, A. and Niedermüller, S. (2020) SubRegional Action Plan for GSAs 22/23 (Aegean Sea and Crete). The Shark Trust, United Kingdom. 12 pp

Kabasakal, H (2019) Finally under protection! Status of the angel shark, *Squatina squatina* (Linnaeus, 1758) in Turkish Seas, with notes on a recent sighting and incidental captures. *ANNALES – Ser. hist. nat.*, 29(1), pp. 17-24.

Kabasakal, H. (2020) A Field Guide to the Sharks of Turkish Waters. Turkish Marine Research Foundation (TUDAV) Publication No: 55. İstanbul. ISBN: 978-975-8825-47-9. 133 sayfa.

Yaglioglu, D., Deniz, T., Gürlek, M., Ergüden, D., and Turan, C. (2015) Elasmobranchs bycatch in a bottom trawl fishery in the Iskenderun Bay, Northeastern Mediterranean. *Cahiers de Biologie Marine*, 56, pp. 237-243.

Bu çalışmaya dahil olmak istiyorsanız, lütfen angels@sharktrust.org adresine e-posta gönderin ve yaptığınız iş hakkında ayrıntılı bilgi verin. Katılımınızı ele almaktan memnuniyet duyarız.

With support from:

**Shark
Conservation
Fund**

